

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА
Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра обліку та аудиту**

ШКАРАЛАТ ВОЛОДИМИР АНДРІЙОВИЧ

Реферат

кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ОПОДАТКУВАННЯ (ЗА ДАНИМИ***** БОГОДУХІВСЬКОГО
РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Науковий керівник: доцент, кандидат
економічних наук
Малій Олена Григорівна,

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

Актуальність теми. Необхідною умовою діяльності будь-якого підприємства є встановлення партнерських відносин з постачальниками, покупцями, організаціями та іншими особами. Такі зв'язки повинні забезпечувати безперервне постачання матеріальних ресурсів, ритмічність реалізації продукції покупцям. Розвиток теорії і практики обліку та аналізу в умовах глобалізації економічних процесів вимагає удосконалення теорії управління розрахунками підприємства. В сучасних умовах важливо створити інформаційно-аналітичне середовище узгодження інтересів всіх сторін розрахунків підприємства.

Значна кількість учених приділяє велику увагу пошуку напрямків і способів підвищення ефективності управління розрахунками як в Україні, так і за кордоном. Різним аспектам забезпеченості та управління фінансовими ресурсами присвячено роботи вітчизняних вчених О. Гудзь, М. Дем'яненка, П. Саблука, П. Стецюка, А. Чупіса та багатьох інших дослідників. Поряд з тим, на даний час залишається низка нерозв'язаних обліково-аналітичних проблем, наприклад, низький рівень керованості окремими етапами розрахунків, відсутність внутрішнього контролю розрахунків, відсутність внутрішніх форм звітності необхідних для управління, невизначеність обліку безнадійної заборгованості. Тому тема обліково – аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю в сучасних умовах оподаткування є актуальною.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій з обліку та аналізу дебіторської заборгованості, поліпшення їх організації відповідно до цілей управління розрахунками у ***** Богодухівського району Харківської області.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі **завдання:**

- провести огляд літературних джерел та виявити проблемні питання обліку та аналізу дебіторської заборгованості;
- проаналізувати основні показники діяльності підприємства;
- дослідити особливості ведення бухгалтерського обліку на підприємстві;
- охарактеризувати стан обліку та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві;
- розробити конкретні напрями вдосконалення обліку, аналізу та управління дебіторською заборгованістю.

Об'єктом дослідження даної роботи є процес підвищення ефективності фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку та аналізу дебіторської заборгованості на сільськогосподарському підприємстві.

Для розкриття сутності теми кваліфікаційної роботи широко використовувались загальнонаукові **методи**: діалектичний, системний підходи, метод індукції і дедукції, аналіз і синтез. Поряд із загальнонауковими методами застосовувались специфічні методи, обумовлені сутністю самого предмета, технологією обліку та аналізу, завданнями та вимогами (хронологічного і систематичного спостереження; інформаційного моделювання, порівняння, групувань, розрахунково-аналітичний, графічний, узагальнення інформації).

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали, методичні рекомендації щодо написання бакалаврської роботи, наукові роботи та навчальні посібники українських дослідників, статті вітчизняних і зарубіжних учених з проблем кредитування підприємств, матеріали первинного, аналітичного та синтетичного обліку, фінансова звітність***** за 2017-2019 роки.

Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення поставленого завдання, наукові положення, висновки і пропозиції, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій по удосконаленню організації обліку та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві. Запропоновано застосування методичного підходу щодо управління дебіторською заборгованістю, що сприятиме підвищенню ефективності взаємовідносин підприємств з контрагентами.

Публікації. Матеріали дослідження опубліковані у наукових статтях:

1. Петрова О.С., Шкаралат В.А. Аналіз та управління дебіторською заборгованістю. *Управління розвитком соціально-економічних систем*: матеріали третьої міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020. С.122-125;

2. Шкаралат В.А. Комп'ютерні програми та інтернет технології у забезпеченні ефективності облікового процесу. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020. С. 83-86.

Обсяг та структура кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел, що налічує 71 найменування. Робота містить 10 таблиць і 4 рисунки, обсяг повного тексту роботи складає 77 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

У першому розділі ”Загальні положення обліку дебіторської заборгованості” розглянуто економічний зміст, оцінку та класифікацію дебіторської заборгованості, зміст і принципи безготівкових розрахунків, форми безготівкових розрахунків.

У другому розділі ”Стан обліково – аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю розглянуто організаційно-економічну характеристику підприємства; економічний зміст розрахунків з покупцями і замовниками та завдання їх обліку, первинний, синтетичний і аналітичний облік розрахунків з покупцями і замовниками, аналіз дебіторської заборгованості підприємства.

У третьому розділі ”Удосконалення обліку та аналізу дебіторської заборгованості” висвітлені актуальні питання обліку дебіторської заборгованості в системі управління фінансовими ресурсами; зроблено обґрунтування основних напрямків удосконалення обліку при діючій формі обліку; обґрунтування необхідності управління дебіторською заборгованістю.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення аспектів кредитного забезпечення, а також питань обліку та аудиту позик, запропоновано застосування методичного підходу щодо оцінки ефективності кредитування, що сприятиме підвищенню ефективності взаємовідносин підприємств з комерційними банками.

За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. У процесі управління оборотними активами підприємства важливе

місце посідають питання управління дебіторською заборгованістю. Метою управління дебіторською заборгованістю є визначення оптимального її розміру і забезпечення своєчасної інкасації боргу. Найбільший обсяг дебіторської заборгованості підприємств припадає на розрахунки з покупцями. Отже, з метою ефективного управління цією заборгованістю на підприємствах повинна розроблятися та реалізовуватися відповідна система управління дебіторською заборгованістю або його кредитна політика щодо покупців продукції.

2. На теперішній час основним напрямком діяльності підприємства ***** є виробництво сільськогосподарської продукції, галузь рослинництва відіграє домінуючу роль; у цій галузі найбільший відсоток від продаж приносить реалізація зернових і зернобобових та насіння олійних культур.

3. Із моменту заснування і на сьогоднішній день підприємство розвивається досить динамічно, але останнім часом погіршило показники майже по усіх видах фінансових вкладень.

***** в 2017 та 2018 роках мало слабкий показник прибутку, а в 2019 році взагалі понесло збитки за рахунок збільшення в 1,5 разів витрат на збут в порівнянні з 2018 роком.

4. За статистичними показниками підприємству доцільно вести облік по спрощеній системі обліку, котра надає можливість поліпшити облік, не використовувати ті форми звіту, необхідність яких відпаде, заощадживши час на створення, та інші затрат на створення пустих звітів.

5. Якщо ж вести облік за діючою системою обліку, то керівникам ***** потрібне розширення земельних ділянок, котре можна виконати шляхом: оренди, повноцінної покуки, залучення інших членів до господарства (у яких наявний цей ресурс), останнє також збільшує штат підприємств. Тоді можна було б збільшити кількість посівної продукції рослинства, асортимент зернових та зернобобових культур. Звернувши значну міру уваги на попит продукції, вирощувати ту, яка мате кращий

попит та вигіднішу ціну, зробивши акцент на найпотрібніших культурах.

6. Можна спробувати побудувати парники, але це здебільшого підходить для вирощення екзотичних в нашій місцевості товарів, або ранніх рослинницьких культур. Склади для зберігання продукції, будуть обов'язковими при значному збільшенні тонажу товару.

7. Закупити офіснооблікову, сільськогосподарську техніку, спробувати поступове оновлення нинішніх машин та обладнань на більш потужніші, та менш ресурсозатратні, більш зносотійкі.

8. Керуючись «Законодавством України про працю», правилами прописаними у статуті підприємства, в межах доцільної потреби розширити штат (економічних, бухгалтерських, віділ кадрів, технічних працівників і т.д.), ввести вкрай необхідні підрозділи, аби зменшити навантаження (що з'являється внаслідок ефективних управлінських рішень по удосконаленню, розширенню і в якійсь частині по модернізації підприємства) на працівників. Серйозно віднестися до кадрового відбору персоналу, забезпечення гідних умов безпечної людської праці, дотримуватися регулювання своєчасності розрахунків зі своїми робітниками, за добре виконану працю виплачувати нагороду, за провину навпаки.

9. Дуже доцільно було б створити резервний фонд (рф), котрий виявився б знахідкою на випадок: покриття збитків від малої урожайності, стихійних лих, котрі можуть завдати значної шкоди угіддям, рослинам (наприклад, частих і сильних дощів, граду, аномально жаркої погоди, пожеж тощо); раптового виходу засновника, члена господарства, з забиранням його грошової долі з товариства. Доречі, тут можна обійтись без (рф) взявши кредит. Та це справа додаткових затрат (відсоткових витрат), справа часу і СФГ, ще, (якщо розглядати нинішній період), може не отриманти кредит, через те що, «Світанок» має малу платоспроможність.

10. Необхідно також створити системний класифікатор дебіторської заборгованості з використанням таких параметрів: ознак, принципів та мети

класифікації, якісної характеристики ознаки, користувачів інформації, типів класифікації. Використання класифкатора сприятиме наданню якісної бухгалтерської інформації для контролю, аналізу та управління.

11. Використовувати передові форми контролю та аналізу даних дебіторської заборгованості всіх типів. Визначитися управлінськими рішеннями з приводу поверня заборгованості (юридичні, економічні і т.д.).

12. Отже, удосконалення моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності внаслідок отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

13. Можна виділити три типи управлінських рішень, інформаційну базу для яких забезпечує аналіз:

1) оперативні, пов'язані з плануванням і контролем господарської діяльності;

2) тактичні, що виробляються, наприклад, при визначенні вигідності покупки, або власного виробництва матеріально-технічних ресурсів;

3) стратегічні, що ґрунтуються, як правило, на базі даних про передбачувану рентабельність організації.

14. Для контролю дебіторської заборгованості можна рекомендувати розробити заходи щодо пошуку можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства з тим, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів та постійного моніторингу потенційних дебіторів. Коли підприємство значно розширилося - цілком логічно було б застосувати впровадження в практику управління лімітування дебіторської заборгованості, як у загальних обсягах, так, і у розрахунку на одного дебітора і періодично переглядати граничні суми.

**СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ «БАКАЛАВР»**

1. Петрова О.С., Шкаралат В.А. Аналіз та управління дебіторською заборгованістю. *Управління розвитком соціально-економічних систем*: матеріали третьої міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020. С.122-125;

2. Шкаралат В.А. Комп'ютерні програми та інтернет технології у забезпеченні ефективності облікового процесу. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020. С. 83-86.

АНОТАЦІЯ

Шкаралат В.А. «Обліково-аналітичне забезпечення управління дебіторською заборгованістю в сучасних умовах оподаткування (за даними***** Богодухівського району Харківської області)». – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». - Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2020 р.

У даній кваліфікаційній роботі розглядаються теоретичні і методичні основи обліку та аналізу розрахунків з покупцями і замовниками, а також

питання управління дебіторською заборгованістю в сучасних умовах оподаткування.

Об'єктом дослідження даної роботи є процес підвищення ефективності фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій з обліку та аналізу дебіторської заборгованості, поліпшення їх організації відповідно до цілей управління розрахунками у***** Богодухівського району Харківської області.

В роботі розглянуто теоретичні положення первинного, синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками, досліджено фактичний стан обліку та аналізу на підприємстві, проведено аналіз дебіторської заборгованості підприємства та надано рекомендації щодо можливого вдосконалення організації відносин підприємства і контрагентів, а також політики підприємства щодо управління дебіторською заборгованістю.

Удосконалено механізм підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, який ґрунтується на поєднанні заходів, пов'язаних з поліпшенням організації обліку та аналізу дебіторської заборгованості і методів по управлінню розрахунками, що сприяє досягненню підприємством конкурентних переваг на ринку.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій, по удосконаленню організації виробничо-господарської діяльності аграрного підприємства. Запропоновано застосування методичного підходу щодо управління дебіторською заборгованістю, що сприятиме підвищенню ефективності відносин підприємства з суб'єктами господарювання.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, розрахунки з покупцями і замовниками, облік, аналіз, управління дебіторською заборгованістю, сільськогосподарські підприємства.

SUMMARY

Shkaralat VA "Accounting and analytical support of receivables management in modern tax conditions (according to SFG" Svitanok "Bohodukhiv district of Kharkiv region)". - On the rights of the manuscript.

Qualification work for the degree of "Bachelor" in the specialty 071 "Accounting and Taxation". - Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petro Vasylenko, Kharkiv, 2020

In this qualification work the theoretical and methodical bases of the account and the analysis of calculations with buyers and customers, and also questions of management of receivables in modern conditions of the taxation are considered.

The object of study of this work is the process of improving the efficiency of financial activities of agricultural enterprises.

The purpose of the qualification work is to study the theoretical and methodological principles and develop practical recommendations for accounting and analysis of receivables, improving their organization in accordance with the objectives of settlement management in SFG "Svitanok" Bohodukhiv district of Kharkiv region.

The paper considers the theoretical provisions of primary, synthetic and analytical accounting of payments to customers and customers, investigates the actual state of accounting and analysis at the enterprise, analyzes the receivables of the enterprise and provides recommendations for possible improvement of relations between the enterprise and counterparties. debt.

The mechanism of increasing the efficiency of production and economic activity of an agricultural enterprise has been improved, which is based on a combination of measures related to improving the organization of accounting and analysis of receivables and methods of settlement management, which helps the company achieve competitive advantages in the market.

The practical significance of the obtained results lies in the substantiation of recommendations for improving the organization of production and economic activities of the agricultural enterprise. The application of a methodical approach to the management of receivables is proposed, which will increase the efficiency of the company's relations with business entities.

Key words: receivables, settlements with buyers and customers, accounting, analysis, receivables management, agricultural enterprises.